

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет фізичного виховання і спорту
Кафедра олімпійського та професійного спорту

КАЧУРОВСЬКИЙ МИКОЛА ВАДИМОВИЧ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ У
ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

Спеціальність 017 – Фізична культура і спорт

Автореферат
на здобуття кваліфікації магістра

Миколаїв – 2019

Робота виконана на кафедрі олімпійського та професійного спорту, факультету фізичного виховання і спорту, Чорноморського національного університету імені Петра Могили, Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник

доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор

Ольховий Олег Михайлович, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, завідувач кафедри олімпійського та професійного спорту

Захист відбудеться ___ лютого 2019 р. о _____ год. на засіданні державної екзаменаційної комісії у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили (54003, Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10)

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Чорноморського національного університету імені Петра Могили (54003, Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10).

Науковий керівник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Соціально-політичні й економічні зміни, що відбулися в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття, суттєво вплинули на систему освіти та виховання. Нині в нашій державі людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканність і безпека визнані найвищою соціальною цінністю. Саме таким вимогам і відповідає олімпійська освіта, яка є одним із дієвих засобів пропаганди олімпійських ідеалів, поширення знань про олімпійський рух його історію та сучасність.

Олімпійська освіта являє собою поширення знань про олімпізм, історію Олімпійських ігор Стародавньої Греції та сучасності, принципи та ідеали сучасного спорту, місце олімпійського спорту у системі виховання та освіти, його зв'язок з іншими явищами суспільного життя, а також, залучення студентської молоді до систематичних занять фізичною культурою та спортом. Олімпійська освіта сприяє вихованню психічно й фізично здорової людини, патріота, толерантної, законослухняної особи, яка в повсякденному житті дотримується правил чесної гри.

На сьогоднішній день, незважаючи на пильну увагу вчених та теоретиків фізичного виховання та спорту, питання олімпійської освіти не є до кінця вивченим та залишається багато спірних питань відкритих для обговорення, саме тому тема впровадження олімпійської освіти для підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту залишається актуальною для подальших досліджень.

Проблему впровадження в навчально-виховний процес олімпійської освіти як позитивного чинника, що сприяє гуманізації суспільства, схарактеризовано в дослідженнях українських науковців Ю. Бріскіна, С. Бубки, М. Булатової, О. Вацеби, В. Єрмолової, Н. Москаленка, Ю. Олійника, В. Платонова, Я. Тимчака, О. Томенка, Ю. Юхимчук та ін.

Крім того важливі аспекти даного питання розглядалися в працях і багатьох зарубіжних вчених, серед яких А. Будевич, О. Групе, Є. Кулинкович, В. Манолакі, Н. Мюллер, В. Родниченко, В. Сергєєв, В. Столяров та багато інших.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Робота є фрагментом планової наукової роботи «Захисно-приспосувальні компенсаторні реакції організму

людини в процесі силових навантажень у силових видах спорту», (№ держ. реєстр. 0112U005261). Роль автора полягала у комплексному дослідженні поняття олімпійська освіта, визначенні проблеми впровадження олімпійської освіти у вищих навчальних закладах та пропозицій щодо їх вирішення.

Мета дослідження – дослідження концептуальних положень олімпійської освіти та особливостей її реалізації у підготовці майбутніх спеціалістів фізичного виховання та спорту.

Завдання дослідження:

1. Розглянути історію зародження та розвитку олімпійської освіти на території країни;
2. Визначити зміст, мету та завдання олімпійської освіти;
3. Надати загальну характеристику філософії олімпізму;
4. Проаналізувати процес реалізації олімпійської освіти у процесі підготовки кадрів у сфері фізичного виховання та спорту;
5. Визначити рівень знань студентів з дисципліни «Олімпійський спорт».

Об'єкт дослідження – концепт «олімпійська освіта»..

Предмет дослідження – процес реалізації основних положень олімпійської освіти в підготовці кадрів фізичної культури та спорту.

Методи дослідження. Метод теоретичного аналізу, опису та систематизації використовувався для опрацювання розглянутого матеріалу; дефінітивний метод використовувався для аналізу та визначення загальної дефініції таких понять, як «олімпійська освіта», «олімпізм», «мета та завдання олімпійської освіти» тощо; метод анкетування був використаний для проведення дослідження та визначення рівня знань студентів; за допомогою кількісно-статистичного методу були підраховані результати анкетування.

Новизна наукових положень і результатів, полягає в комплексному дослідженні поняття олімпійська освіта, визначення її мети, функцій та завдань. Крім того на основі аналізу науково-методичної літератури розглянуті проблеми впровадження олімпійської освіти у вищих навчальних закладах та запропоновані шляхи їх вирішення.

Практична значущість магістерської роботи полягає у дослідженні актуальних питань олімпійської освіти. Матеріали дослідження можуть бути використані в навчальному процесі вищих навчальних закладів у процесі професійної підготовки фахівців у сфері фізичного виховання та спорту.

Особистий внесок здобувача комплексному дослідженні поняття олімпійська освіта, визначенні проблеми впровадження олімпійської освіти у вищих навчальних закладах та пропозицій щодо їх вирішення, у роботі зі студентами ЧНУ ім. П. Могили, кількісному та якісному аналізу отриманих результатів тестування, узагальненні отриманих даних роботи, формулюванні висновків.

Публікації. Основні положення роботи викладено в науковій праці у фаховому виданні України.

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел (74) та додатків (1). Загальний обсяг дипломної роботи складає 83 сторінок, вона містить 2 таблиці, 15 діаграм.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У вступі подано актуальність, мету та завдання магістерської роботи, предмет та об'єкт, а також методи дослідження, представлено наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, вказано прізвища вчених, що займалися даними питаннями.

У першому розділі «**Теоретичні засади олімпійської освіти**» визначено поняття «олімпійська освіта», та «олімпізм», а також розглянуто мету, завдання та цінності олімпійської освіти. Визначено, що найбільш ґрунтовним визначенням олімпійської освіти вважається наступне: «олімпійська освіта – багаторівневий спеціально організований педагогічний процес формування гармонійно розвиненої особистості через набуття знань, умінь і навичок, розвиток здібностей, інтересів, потреб та ціннісних орієнтацій, що базуються на гуманістичних ідеалах і цінностях олімпізму і є складовою частиною загальної освіти».

У другому розділі «**Методи та організація дослідження**» описуються методи дослідження, що використовувалися у ході написання роботи, а також коротко

охарактеризовано етапи виконання дослідження. В роботі було використано такі методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел; анкетування; та методи математичної статистики.

При проведенні дослідження важливе місце займає його організація та планування. Так, на першому етапі було визначено актуальність проблеми, сформульовано мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження. Було вивчено стан досліджуваної проблематики у наукових статтях, авторефератах дисертацій, монографіях, публікаціях та інших наукових джерелах та мережі Інтернет.

На другому етапі за допомогою аналізу наукової та методичної літератури, нормативно-правових документів доповнено та конкретизовано інформацію за напрямом наукового дослідження, сформовано робочий текст першого розділу роботи; здійснено анкетування із залученням 80 студентів кафедри фізичного виховання та спорту з метою визначення їхнього рівня знань з дисципліни «Олімпійський спорт».

На третьому етапі виконувалась обробка отриманих в ході анкетування даних, розглянуто фактичний матеріал, проаналізовано та систематизовано дані.

На четвертому етапі були оформлені отриманні дані, зроблені відповідні висновки, виявлені закономірності.

У третьому розділі **«Олімпійська освіта у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури»** розглянуто особливості реалізації олімпійської освіти у вищому навчальному закладі, визначено основні напрями, проблеми та шляхи їх вирішення. Аналіз результатів дослідження свідчить, що впровадження олімпійської освіти у ВНЗ здійснюється на трьох рівнях: керівники навчального закладу; педагогічні і науково-педагогічні працівники; особи, які навчаються у ВНЗ. У програмі олімпійської освіти для майбутніх учителів фізичної культури закладено три основні компоненти: пізнавальний; мотиваційний; практичний.

Також у цьому розділі представлено результати проведеного дослідження, а саме анкетування на з'ясування рівня знань студентів з дисципліни «Олімпійський спорт». У ході виконання практичної частини було проведене анонімне опитування 80 студентів кафедри. Їм було запропоновано 15 тестових завдань з чотирма

варіантами відповідей. 15 тестових завдань умовно поділяються на три групи: перша група питань стосувалась історії Античних Олімпійських ігор; другий блок питань був присвячений сучасним Олімпійським іграм; а третій – теоретичним питанням дисципліни «Олімпійський спорт».

Загалом результати тестування були втішними, адже більшість студентів, а саме – 69,4% респондентів, дали правильні відповіді на запитання тесту. Результати тестування представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Загальні результати тестування (правильні відповіді)

№ запитання	Кількість студентів, що дала правильну відповідь	Відсотковий показник	Результати по секціям
1	61	76,25%	79,75%
2	53	66,25%	
3	80	100%	
4	45	56,25%	
5	80	100%	
6	32	40,0%	69,25%
7	51	63,75%	
8	66	82,5%	
9	80	100%	
10	48	60,0%	
11	26	32,5%	59,25%
12	23	28,75%	
13	50	62,5%	
14	70	87,5%	
15	68	85,0%	

Отже, знання з розділу Античні Олімпійські ігри та сучасні Олімпійські ігри у студентів кращі ніж з теоретичних основ дисципліни. Так, на більшість запитань правильно відповіли 79,75% (I секція питань) та 69,25% (II секція питань) студентів. На питання III секції правильно відповіло 59,25% респондентів. Однак, слід зазначити, що все ж таки на питання кожної з трьох секції правильні відповіді дала більша половина студентів.

У четвертому розділі «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» представлені загальні підсумки проаналізованого матеріалу з теми дослідження, а також зроблені висновки щодо проведеного анкетування.

Впровадження системи олімпійської освіти в навчальний процес ВНЗ дозволяє вирішувати основні завдання олімпійської освіти, серед яких є формування у молоді світогляду, морально-вольових якостей, позитивної мотивації до навчання, праці, підвищення ролі олімпійського виховання у повсякденному житті.

Найефективнішим напрямом впровадження олімпійської освіти в процес підготовки студентів факультету фізичної культури та спорту є навчальна діяльність, однією з частин якої є вивчення теорії олімпійського спорту.

Результати проведеного дослідження засвідчують, що 69,5% студентів кафедри фізичного виховання та спорту гарно ознайомлені з теорією олімпійського спорту.

Що стосується тематик, то проведене тестування дає підстави стверджувати, що найбільш точні знання студенти мають в області Античних Олімпійських ігор. Трохи гірші знання у студентів з теми «Сучасні Олімпійські ігри». Найменше правильних відповідей дали студенти в секції, яка стосувалась теоретичних питань олімпійського спорту.

Для покращення даного показника необхідно переглянути програму викладання дисципліни, доповнити її більш цікавими наочними прикладами, щоб зацікавити студентів до вивчення теорії олімпійського спорту.

ВИСНОВКИ

1. Важливу роль у розвитку олімпійської освіти в Україні відіграє Олімпійська академія України, в межах якої власне і зародилась українська олімпійська освіта. На сьогоднішній день основними завданнями Академії є всебічне вивчення, популяризація, розвиток і розповсюдження олімпійських ідеалів і принципів, гуманістичних цінностей олімпізму, олімпійського руху та олімпійських ігор, сприяння розвитку спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи серед населення України; всебічне сприяння фізичному, моральному й духовному

вдосконаленню особистості в міжнародному спортивному русі в ім'я зміцнення миру, дружби і співробітництва між народами всіх країн нашої планети.

2. Завдання, які виконує олімпійська освіта, можна умовно поділити на три групи: освітні, виховні та оздоровчі завдання. В результаті виконання цих завдань олімпійська освіта прагне сформувати в кожній людині позитивне ставлення та стійкий інтерес до занять фізичними вправами, потреби гармонійного розвитку та потреби до здорового способу життя і особистої гігієни.

Олімпійська освіта виконує ряд функцій, основними серед яких є: пізнавальна; соціальна та культуротворча; гуманістична; статусна; формуюча; інформаційна; профілактична та мотиваційна.

3. Використання всього змісту ідей олімпізму – є одним із шляхів реалізації гуманістичної педагогіки, що проповідує пріоритет загальнолюдських моральних і духовних цінностей. У нашій роботі під олімпізмом ми розуміємо філософію життя, що об'єднує в гармонійне ціле якості тіла і духу, концепцію виховання гармонійно розвиненої людини засобами спорту, розповсюдження гуманістичних ідей в житті суспільства, розвитку співпраці, взаємодопомоги і взаєморозуміння. Провідними філософськими концептуальними ідеями олімпізму та олімпійської освіти є: ідея миру, мирного співіснування соціальних систем, держав і народів, в якій олімпізм виступає як фактор, що створює систему, а олімпійська освіта – як засіб виховання молоді в дусі миру; ідея загальнолюдської цінності олімпізму та олімпійської освіти, що ґрунтується на інтернаціоналізмі та інтерсоціальному вихованні; ідея гуманістичного, всебічного розвитку особистості, базою реалізації якої є олімпійська освіта молоді та олімпійська субкультура; та ідея пріоритету етичних цінностей в олімпізмі та олімпійській освіті, виходячи з філософії чесної гри.

4. Основними напрямками реалізації олімпійської освіти в навчальному процесі вищих навчальних закладів є: проведення наукових досліджень з питань олімпійського спорту та олімпійської освіти; організація та участь у наукових конференціях, семінарах, круглих столах, конкурсах, олімпіадах з питань олімпійського спорту та олімпійської освіти; впровадження олімпійської освіти у

навчальний процес; співпраця з питань олімпійської освіти із різними установами; співпраця з питань олімпійської освіти із регіональними відділеннями НОК України з іншими спортивними та громадськими установами; розробка та впровадження в навчальний процес загальноосвітніх навчальних закладів під час проходження.

До основних проблем реалізації олімпійської освіти належать: відсутність взаємозв'язку та спадкоємності між науковими роботами студентів та аспірантів; недостатнє поширення проблематики олімпійської освіти в наукових дослідженнях, що проводять вищі навчальні заклади фізичного виховання і спорту; майже повна відсутність наочного супровідну лекційних та семінарських занять з питань олімпійського спорту та олімпійської освіти. Для вирішення вищезазначених проблем необхідно дотримуватися та впроваджувати у життя наступні рекомендації: забезпечити чітку організацію діяльності спеціалізованих вузів згідно основних напрямів, що були розроблені ОАУ; практикувати на базі профільних вузів семінари з обміну досвідом спеціалістів з метою підвищення їх кваліфікації; забезпечити планову підготовку методичних рекомендацій з питань олімпійської освіти з подальшим їх переходом у навчальні посібники, підручники, а також впровадженням в навчальні та позанавчальні процеси освітніх та спортивних закладів України; включати питання з олімпійської освіти в програму педагогічної практики студентів спеціалізованих вищих навчальних закладів; впроваджувати сучасні форми реалізації олімпійської освіти в процес підготовки студентів вищих навчальних закладів фізичної культури і спорту.

5. В ході виконання дипломної роботи було проведено тестування серед студентів факультету фізичного виховання і спорту Чорноморського національного університету ім. П. Могили. Тестування було проведене з метою визначення рівня знань студентів різних курсів з тематики олімпійських ігор та теоретичного аспекту олімпійської освіти. Отримані результати проведеного дослідження дають підстави стверджувати, що більшість студентів (69,5 %) кафедри фізичного виховання та спорту гарно ознайомлені з теорією олімпійського спорту.

Що стосується результатів по секціям, то проведене тестування дає підстави стверджувати, що найбільш глибокі знання студенти мають в області Античних

Олімпійських ігор (79,75 % правильних відповідей). Трохи слабші знання у студентів з теми «Сучасні Олімпійські ігри» (69,25 %). Найменше правильних відповідей було дано студентами на запитання третьої секції, присвяченої теоретичним питанням олімпійського спорту (59,25 %). Однак, слід зауважити, що все ж таки відсоток правильних відповідей вище половини майже на 20,0%, що свідчить про непогані знання студентів.

Перспективою даного дослідження є впровадження більш доступних наочних матеріалів для поглиблення знань студентів з теорії олімпійського спорту, контроль за якими може здійснюватися за допомогою розробленого тестування.

СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1.

АНОТАЦІЇ

Качуровський М. В. Теоретико-методичні засади реалізації олімпійської освіти у підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту. – На правах рукопису.

Наукова робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт». – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2019.

Магістерська робота присвячена питанню теоретико-методичних засад реалізації олімпійської освіти у підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту. У роботі визначені результати комплексного дослідження поняття олімпійська освіта, визначені проблеми впровадження олімпійської освіти у вищих навчальних закладах та впроваджені пропозиції щодо їх вирішення. Визначено, що у програмі олімпійської освіти для майбутніх учителів фізичної культури закладено три основні компоненти: пізнавальний; мотиваційний; практичний, які впливають на збільшення рівня знань. У дослідженні було запропоновано тестування з метою визначення рівня знань студентів різних курсів з

тематики олімпійських ігор та теоретичного аспекту олімпійської освіти. Результати дослідження можуть бути використані в подальшому у підготовці студентів до вивчення теорії олімпійського спорту.

Ключові слова: олімпійська освіта, студенти, вищі навчальні заклади, фізичне виховання.

Kachurovskiy M. V. Theoretical and methodological basis for the implementation of Olympic education in preparing future specialists in physical education and sport. – With the rights of manuscript.

Master's degree work in specialty 017 «Physical culture and sport». – Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, 2019.

The master's degree work is devoted to the question of theoretical and methodical principles of the implementation of Olympic education in the preparing future specialists in physical education and sports. The scientific work identifies the results of a comprehensive study of the concept of Olympic education, identifies the problems of introducing Olympic education in universities and introduces proposals for their solution. It is determined that in the program of Olympic education for the future teachers of physical culture there are three main components: cognitive; motivational; practical that increase the level of knowledge of students. Olympic education performs a number of functions, the main ones being: cognitive; social and cultural support; humanistic; status; shaping; informational; preventive and motivational.

There was proposed testing to determine the level of knowledge of students of different courses on the topics of the Olympic Games and the theoretical aspect of the Olympic education. The results of the study suggest that most students (69.5%) of the Department of Physical Education and Sports are well acquainted with the theory of Olympic sports.

The results of the study can be used further in the preparation of students for the study of the theory of Olympic sports.

Keywords: Olympic education, students, universities, physical education.